Wymagania edukacyjne z Ratownictwa Medycznego

Wymagania edukacyjne z **Ratownictwa Medycznego dla I roku nauczania w liceum ogólnokształcącym kładą nacisk na bezpieczeństwo, rozpoznawanie zagrożeń, odpowiedzialność oraz przygotowanie do udzielania pierwszej pomocy.**

Ocenie podlegają wiadomości i umiejętności dotyczące oceny sytuacji, komunikacji, doboru działań oraz bezpiecznego udzielania pomocy.

1. Ratownictwo medyczne – początki, zarys historyczny

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wyjaśnia pojęcia pierwszej pomocy i ratownictwa medycznego; wskazuje ich podstawowy cel. Wymienia najważniejsze etapy rozwoju ratownictwa omawiane na lekcji i porządkuje je chronologicznie.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń opisuje znaczenie wybranych wydarzeń i postaci dla rozwoju zorganizowanej pomocy poszkodowanym. Porównuje dawne i współczesne sposoby organizacji pomocy oraz uzasadnia wpływ rozwoju wiedzy i techniki na skuteczność ratownictwa.

2. Aspekt prawny w ratownictwie medycznym

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wskazuje obowiązek udzielenia pomocy w granicach bezpieczeństwa oraz zna numery 112 i 999. Odróżnia pierwszą pomoc, kwalifikowaną pierwszą pomoc i medyczne czynności ratunkowe; respektuje prywatność i godność poszkodowanego.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń wyjaśnia na przykładach znaczenie obowiązku pomocy, zgody osoby przytomnej i granic kompetencji osoby udzielającej pierwszej pomocy. Analizuje sytuację odmowy pomocy przez poszkodowanego lub zagrożenia ratownika i uzasadnia sposób postępowania zgodny z zasadami bezpieczeństwa i obowiązującym prawem.

3. Bezpieczeństwo ratowany / ratownik

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wymienia zagrożenia dla poszkodowanego i ratownika; wskazuje pierwszeństwo oceny własnego bezpieczeństwa. Rozpoznaje typowe zagrożenia w opisanej sytuacji i dobiera podstawowe sposoby zabezpieczenia siebie oraz otoczenia.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń wyjaśnia, kiedy należy odstąpić od wejścia do strefy niebezpiecznej i wezwać odpowiednie służby. Samodzielnie ocenia zmieniające się zagrożenia w scenariuszu i modyfikuje działania, ograniczając ryzyko kolejnych poszkodowanych.

4. Środki ochrony osobistej

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń rozpoznaje rękawiczki jednorazowe, maseczkę i ochronę oczu oraz podaje ich przeznaczenie. Dobiera środki ochrony do prostego scenariusza; zakłada i zdejmuje rękawiczki, ograniczając ryzyko skażenia.

- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń wyjaśnia drogi narażenia na materiał biologiczny oraz znaczenie higieny rąk przed użyciem i po zdjęciu rękawiczek. Samodzielnie dobiera ochronę do rodzaju zagrożenia, wskazuje błędy zwiększające ryzyko zakażenia i przedstawia zasady reakcji na ekspozycję.

5. Zestaw ratowniczy KPP

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wyjaśnia skrót KPP i rozpoznaje podstawowe elementy pokazanego zestawu ratowniczego. Przyporządkowuje wybrane elementy wyposażenia do ich zastosowań oraz sprawdza kompletność i stan opakowań.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń dobiera wyposażenie do przedstawionego zdarzenia i odróżnia sprzęt pierwszej pomocy od wyposażenia wymagającego dodatkowych uprawnień lub przeszkolenia. Uzasadnia kolejność przygotowania sprzętu i organizuje stanowisko ćwiczeń, uwzględniając dostępność wyposażenia, higienę i granice własnych kompetencji.

6. LPR WOPR GOPR SOR

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń rozwija skróty LPR, WOPR, GOPR i SOR oraz wskazuje ich podstawowe zadania. Dopasowuje wskazane służby lub jednostki do przykładowych zdarzeń: w górach, nad wodą i w nagłym zagrożeniu zdrowotnym.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń porównuje zadania ratownictwa lotniczego, wodnego, górskiego i szpitalnego oddziału ratunkowego; wyjaśnia zasady współpracy ze świadkami zdarzenia. Analizuje zdarzenie wymagające współdziałania kilku służb i określa informacje istotne dla bezpiecznego dotarcia oraz przejęcia poszkodowanego.

7. Transport medyczny – rodzaje R T S

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń odróżnia transport sanitarny od interwencji zespołu ratownictwa medycznego; rozpoznaje oznaczenia omawiane na zajęciach. Opisuje przeznaczenie transportu i historyczne oznaczenie R oraz odróżnia je od współczesnych zespołów P i S; wyjaśnia, że zasoby dysponuje dyspozytornia.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń porównuje transport interwencyjny i planowy oraz wyjaśnia znaczenie stanu poszkodowanego dla organizacji transportu. Uzasadnia, kiedy nie należy samodzielnie przewozić ani niepotrzebnie przemieszczać poszkodowanego, oraz planuje bezpieczne oczekiwanie na pomoc.

8. Właściwe parametry życiowe

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wymienia podstawowe parametry życiowe: oddech, tętno, ciśnienie tętnicze, temperaturę i saturację. Podaje omawiane na zajęciach orientacyjne zakresy dla dorosłego w spoczynku; ocenia oddech i wykonuje wskazane pomiary na sprzęcie szkoleniowym.

- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń interpretuje przykładowe wyniki z uwzględnieniem wieku, wysiłku i warunków pomiaru oraz wskazuje możliwe błędy pomiarowe. Łączy wyniki z obserwowanymi objawami, rozpoznaje potrzebę pilnego wezwania pomocy i wyjaśnia, dlaczego pomiary nie mogą opóźniać działań ratujących życie.

9. Właściwa komunikacja a walka z czasem

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wskazuje znaczenie krótkich, zrozumiałych komunikatów oraz szybkiego wezwania pomocy. Formułuje proste polecenia do konkretnej osoby i przekazuje najważniejsze informacje o stanie poszkodowanego.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń stosuje potwierdzanie poleceń i rozdziela zadania między świadków; dostosowuje sposób rozmowy do wieku i stanu osoby. Koordynuje komunikację w symulacji z kilkoma uczestnikami, usuwa nieporozumienia i ocenia wpływ jakości komunikacji na czas udzielenia pomocy.

10. Podstawa anatomii i fizjologii układu kostnego, mięśniowego, nerwowego i trawiennego

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wskazuje na schemacie podstawowe elementy układów kostnego, mięśniowego, nerwowego i trawiennego. Opisuje główne funkcje wymienionych układów oraz posługuje się podstawowymi nazwami części ciała.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń wyjaśnia współdziałanie kości, mięśni i układu nerwowego oraz podstawową rolę układu trawiennego. Wiąże proste przykłady urazów lub zaburzeń z funkcją danego układu i uzasadnia znaczenie tej wiedzy dla obserwacji poszkodowanego.

11. Aseptyka/antyseptyka jako warunek konieczny dla bezpieczeństwa

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wyjaśnia znaczenie czystości rąk i sprzętu podczas udzielania pomocy; rozpoznaje pojęcia aseptyki i antyseptyki. Odróżnia zapobieganie skażeniu od ograniczania drobnoustrojów na żywych tkankach; przestrzega zasad higieny podczas ćwiczeń.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń wskazuje sytuacje prowadzące do skażenia krzyżowego i dobiera działania ograniczające jego ryzyko. Samodzielnie organizuje pracę z zachowaniem rozdzielenia materiałów czystych i zużytych oraz wyjaśnia i koryguje naruszenia zasad aseptyki.

12. Dezynfekcja a sterylizacja – jej wpływ na bezpieczeństwo

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń rozróżnia pojęcia dezynfekcji i sterylizacji; podaje przykład zastosowania każdej z metod. Wyjaśnia różnicę w zakresie eliminacji drobnoustrojów; sprawdza stan i termin ważności opakowania materiału jałowego.

- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń porównuje przeznaczenie dezynfekcji powierzchni, antyseptyki skóry i sterylizacji sprzętu; wyjaśnia znaczenie instrukcji producenta. Analizuje przykłady niewłaściwego przygotowania sprzętu i proponuje korektę, uwzględniając czas działania preparatu, zgodność materiałową i jednorazowość wyposażenia.

13. Omdlenie / przyczyny

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń rozpoznaje typowe objawy poprzedzające omdlenie i wymienia częste czynniki sprzyjające jego wystąpieniu. Zapobiega upadkowi, ocenia reakcję i oddech oraz demonstruje podstawową pomoc w omdleniu w prostym scenariuszu.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń odróżnia krótkotrwałe omdlenie od utrzymującej się nieprzytomności i wskazuje objawy wymagające pilnego wezwania pomocy. Samodzielnie dostosowuje działania do reakcji i oddechu poszkodowanego, uwzględniając możliwy uraz oraz konieczność RKO przy braku prawidłowego oddechu.

14. Telefon – bezpieczeństwo

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wskazuje rolę telefonu w wezwaniu pomocy i zna numery alarmowe 112 oraz 999. Uruchamia w symulacji połączenie alarmowe i tryb głośnomówiący; podaje lokalizację oraz dba o dostępność telefonu.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń wyjaśnia zasady korzystania z telefonu bez narażania siebie i poszkodowanego; odróżnia pomocne użycie telefonu od nagrywania zdarzenia. Planuje kontakt ze służbami przy słabej baterii, utrudnionym zasięgu lub nieznanej lokalizacji i uzasadnia ochronę prywatności poszkodowanego.

15. Znaczenie pozycji bezpiecznej w ratownictwie

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wskazuje, że pozycję bezpieczną rozważa się u osoby z obniżoną świadomością, oddychającej prawidłowo, która nie wymaga RKO. W prostym scenariuszu bez urazu ocenia oddech, układa poszkodowanego w pozycji bezpiecznej i regularnie kontroluje jego stan.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń wyjaśnia znaczenie drożności dróg oddechowych oraz ograniczenia stosowania pozycji bezpiecznej przy podejrzeniu urazu i nieprawidłowym oddechu. Samodzielnie dobiera ułożenie do sytuacji i reaguje na pogorszenie stanu, w tym przechodzi do RKO, gdy poszkodowany nie oddycha prawidłowo.

16. Epilepsja / przyczyny

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wyjaśnia pojęcie padaczki i rozpoznaje typowe objawy napadu drgawkowego; wskazuje, że drgawki mogą mieć różne przyczyny. Demonstruje ochronę przed urazem, mierzy czas napadu i wskazuje zakaz wkładania przedmiotów do ust oraz siłowego przytrzymywania.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń wyjaśnia potrzebę oceny oddechu po napadzie i wskazuje sytuacje wymagające wezwania pomocy, w tym przedłużający się lub powtarzający napad. Prowadzi pomoc w symulacji napadu i okresu ponapadowego, dostosowuje działania do oddechu i przekazuje służbom informacje o przebiegu zdarzenia.

17. Ocena miejsca zdarzenia / bezpieczeństwo

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wymienia elementy oceny miejsca: zagrożenia, liczbę poszkodowanych i potrzebę wezwania dodatkowej pomocy. W opisanym zdarzeniu wskazuje bezpieczne miejsce działania, rozpoznaje zagrożenia i powiadamia odpowiednie służby.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń porządkuje priorytety w scenariuszu drogowym, domowym lub szkolnym i wyjaśnia znaczenie mechanizmu zdarzenia. Samodzielnie przeprowadza dynamiczną ocenę miejsca, rozdziela zadania świadkom i aktualizuje plan po pojawieniu się nowego zagrożenia.

18. Ocena stanu poszkodowanego ABC

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń rozwija skrót ABC: drożność dróg oddechowych, oddychanie i krążenie; wskazuje konieczność wstępnej oceny reakcji. Demonstruje ocenę reakcji, udrożnienie dróg oddechowych i ocenę prawidłowego oddechu; rozpoznaje widoczny masywny krwotok.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń interpretuje wyniki oceny i dobiera dalsze działania; wyjaśnia, że rozpoznanie zatrzymania krążenia przez świadka nie wymaga badania tętna. Prowadzi ocenę i ponowną ocenę w symulacji, nadaje priorytet masywnemu krwotokowi oraz uruchamia wezwanie pomocy, RKO i AED przy braku prawidłowego oddechu.

19. Stres w ratownictwie

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń rozpoznaje typowe objawy stresu i nazywa emocje mogące pojawić się podczas udzielania pomocy. Stosuje proste sposoby opanowania napięcia podczas ćwiczeń i korzysta z pomocy nauczyciela lub członków zespołu.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń wyjaśnia wpływ stresu na uwagę, pamięć i komunikację oraz dobiera sposoby wsparcia poszkodowanego i świadka zdarzenia. Analizuje własne działanie po symulacji, wskazuje obciążające sytuacje i opracowuje plan poprawy; rozpoznaje potrzebę skorzystania ze wsparcia specjalisty.

20. Właściwa rozmowa z operatorem 112/999

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń podaje numery 112 i 999 oraz wymienia podstawowe informacje potrzebne podczas zgłoszenia alarmowego. Przekazuje w symulacji lokalizację, rodzaj zdarzenia, liczbę poszkodowanych i ich stan; odpowiada na pytania i stosuje otrzymane instrukcje.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń odróżnia rolę operatora 112 od dyspozytora medycznego; porządkuje informacje i informuje o zagrożeniach oraz utrudnieniach dojazdu. Samodzielnie prowadzi zgłoszenie w złożonym scenariuszu, aktualizuje informacje o stanie poszkodowanego i organizuje równoczesne wykonywanie zaleceń oraz pomoc świadków.